

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

«ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԱԶԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ», «ՊԵՏԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԻ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ», «ՏԵՂԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԵՐԻ ԵՎ ՎՃԱՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ

«Տեղեկատվության ազատության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքն ընդունվել է 2003թ. սեպտեմբերի 23-ին: Անցած 6 տարվա ընթացքում դրսևորվեցին ինչպես օրենքի կենսունակությունն ու հասարակական անհրաժեշտությունը, այնպես էլ՝ ի հայտ եկան մի շարք բացթողումներ¹, որոնց վերացումը կբարձրացնի օրենքի կիրառելիությունը:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծով (այսուհետ՝ նախագիծ) առաջարկվում է՝

1) հստակեցնել «հրապարակում» հասկացության սահմանումը՝ հրապարակման միջոցների թվում ընդգրկելով պաշտոնական տեղեկագրերը, ինչպես նաև «օրենսդրությամբ սահմանված» բառերը փոխարինելով «օրենսդրությամբ չարգելված» բառերով՝ դրանով ընդլայնելով տեղեկությունը հրապարակելու միջոցների ձևերը (նախագծի 2-րդ հոդված):

2) հստակեցնել տեղեկատվության ազատության ապահովման հիմնական սկզբունքները՝ դրանք լրացնելով օրինականությունը, հավաստիությունը, խտրականության բացառումը սկզբունքներով և օրենքով սահմանված սկզբունքներից հանելով տեղեկությունները գրանցելու, դասակարգելու և պահպանելու միասնական կարգի սահմանման մասին սկզբունքը, որի ապահովումը գործնականում անհրաժեշտ է (նախագծի 3-րդ հոդված):

3) վերացնել Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության և օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերի հակասությունները² (նախագծի 5-րդ հոդված):

4) վերացնել Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանվող՝ տեղեկատվություն տնօրինողի կողմից մշակված կամ նրան առաքված

¹ Մասնավորապես՝ ելնելով օբյեկտիվ պատճառներից, օրենքի 5-րդ հոդվածով և 10-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված կարգերը Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից այդպես էլ չընդունվեցին՝ խոչընդոտելով օրենքի արդյունավետ կիրառմանը:

² Համաձայն Սահմանադրության 27-րդ հոդվածի երկրորդ մասի խոսքի ազատության իրավունք, ներառյալ՝ տեղեկություններ ստանալու ազատություն ունի յուրաքանչյուր ոք, այնինչ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասով այդ իրավունքը վերապահված է յուրաքանչյուր անձի, իսկ նույն հոդվածի 2-րդ մասով սահմանափակված է օտարերկրյա անձանց տեղեկություններ ստանալու ազատությունը:

տեղեկությունների գրանցման, դասակարգման և պահպանման, ինչպես նաև պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, պետական հիմնարկների և կազմակերպությունների կողմից տեղեկության կամ դրա կրկնօրինակի (պատճենի) տրամադրման կարգերի վերաբերյալ դրույթները՝ օրենքի կիրառումը նվազագույնս պայմանավորելով այլ իրավական ակտերի ընդունմամբ (նախագծի 4-րդ, 9-րդ և այլ հոդվածներ)։

5) հստակեցնել պարտադիր հրապարակման ենթակա տեղեկությունների ցանկը (նախագծի 6-րդ հոդված)։

6) տեղեկության տրամադրման մերժման հիմքերը լրացնել նոր հիմքով՝ տեղեկության տրամադրումը մերժվում է նաև, երբ տեղեկությունը Հայաստանի Հանրապետության արխիվային կամ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով պահպանվող այլ հավաքածուի հազվագյուտ և հատկապես արժեքավոր փաստաթղթի կամ այլ մշակութային արժեքի բնագիր կամ ոչ բավարար պահպանվածության վիճակ ունեցող փաստաթուղթ է (նախագծի 7-րդ հոդված)։

7) տեղեկության տրամադրումը չմերժելու հիմքերը լրացնել նոր հիմքով՝ տեղեկության տրամադրումը չի կարող մերժվել, եթե դա դիմողի վերաբերյալ է կամ այլ անձի վերաբերյալ է և դիմողն ունի տեղեկությունը հավաքելու, պահպանելու, օգտագործելու կամ տարածելու մասին այդ անձի համաձայնությունը, որը Սահմանադրության 23-րդ հոդվածի պահանջն է (նախագծի 7-րդ հոդված)։

8) հստակեցնել տեղեկություններ ստանալու կարգը՝ կանոնակարգելով էլեկտրոնային եղանակով տեղեկություններ ստանալը, ինչպես նաև սահմանելով տուրքերի և այլ վճարների մուծման կարգը՝ դրանով ամբողջացնելով տեղեկությունների ստացման գործընթացը և նպաստելով, որ այն գործնականում կիրառվի առանց այլ իրավական ակտերի՝ մասնավորապես ՀՀ կառավարության որոշումների և տեղեկատվություն տնօրինողի կողմից սահմանվող կարգերի ընդունմամբ (նախագծի 8-րդ հոդված)։

9) սահմանել պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, պետական հիմնարկների, բյուջեներից ֆինանսավորվող կազմակերպությունների կողմից տեղեկություն տրամադրելու համար տուրքեր և այլ վճարներ գանձելու պարտադիր պահանջ (նախագծի 9-րդ հոդված)։

10) սահմանել տեղեկությունը պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններից, պետական հիմնարկներից, բյուջեներից ֆինանսավորվող կազմակերպություններից անվճար ստանալու երկու նոր դեպք՝

ա) երբ տեղեկությունը վերաբերում է տվյալ դիմումատուի, ինչպես նաև դիմումատու ֆիզիկական անձի անձնական, ընտանեկան կամ նրա խնամարկյալի, հոգաբարձության տակ գտնվող իրավունքներին, ազատություններին, պարտականություններին, իրավունքների սահմանափակումներին կամ պատասխանատվությանը.

բ) երբ տեղեկությունը վերաբերում է տվյալ տեղեկատվություն տնօրինողի պաշտոնատար անձանց անուններին, ազգանուններին, կրթությանը, մասնագիտությանը, ծառայողական հեռախոսահամարներին, ծառայողական էլեկտրոնային փոստի և ծառայողական այլ հասցեներին (նախագծի 9-րդ հոդված).

11) հստակեցնել տեղեկության տրամադրումը մերժելու կարգը՝ հնարավորինս նվազեցնելով օրենսդրված սահմանված դրույթների տարաբնույթ մեկնաբանության հնարավորությունը (նախագծի 10-րդ):

«Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքում լրացում կատարելու մասին» և «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքում լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրենքների նախագծերով առաջարկվում է ամրագրել 10 էջ³ գերազանցող յուրաքանչյուր պատճենահանված կամ տպագրված էջի, ինչպես նաև էլեկտրոնային կրիչով, ձայներիզով և տեսաերիզով տրամադրվելի տեղեկությունների համար գանձվող պետական (տեղական) տուրքերի չափերը:

³ Համաձայն «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետի մինչև 10 էջ տպագրված կամ պատճենահանված տեղեկություն տրամադրելիս գանձում չի կատարվում: